

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4945/2020
25.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић и Гордане Комненић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бошко Арсенијевић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Срђан Лакић, адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 256/20 од 03.07.2020. године, у седници одржаној 25.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 256/20 од 03.07.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 1682/2018 од 12.02.2020. године, ставом првим и другим изреке делимично је усвојен прецизирани тужбени захтев и одлучено да се мења пресуда Основног суда у Новом Саду П2 2891/2013 од 23.01.2014. године уколико што се утврђује да се мал. дете парничних странака ВВ, рођен ... године у ... поверава тужиоцу, као оцу, на самостално вршење родитељског права, па ће адреса пребивалишта мал. детета бити на адреси пребивалишта оца. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да на име свог дела доприноса за издржавање мал. детета плаћа месечно 12.000,00 динара, почев од дана подношења тужбе (12.10.2018. године) па убудуће све док за то буду постојали законски услови, све доспеле рате да плати одједном, а убудуће до сваког 10-ог у месецу за текући месец, уплатом наведеног износа на рачун тужиоца, као законског заступника мал. детета, који се води код „...“ а.д. Ставом четвртим изреке одбијен је тужбени захтев у делу преко досуђеног до тражених 15.000,00 динара. Ставом петим изреке утврђен је начин одржавања личних односа тужене и детета тако што ће се виђање одвијати сваке недеље у трајању од два сата од 15,00 до 17,00 часова, тако што ће мајка долазити у место боравка детета и проводити време са њим у присуству оца. Ставом шестим изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 242.300,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до коначне исплате. Ставовима седмим и осмим изреке делимично је усвојен предлог за одређивање привремене мере и обавезана тужена да на име свог дела доприноса деčјем издржавању плаћа месечно од 12.000,00 динара почев од дана доношења привремене мере (12.02.2020. године), све доспеле рате одједном, а у будуће до сваког 10-ог у месецу за текући месец уплатом на рачун тужиоца који се води код „...“ а.д. Ставом деветим изреке одбијен је предлог за

издавање привремене мере у делу преко досуђеног до тражених 15.000,00 динара. Ставом десетим изреке одређено је да ће привремена мера трајати до правноснажног окончања поступка у овој правној ствари.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 256/20 од 03.07.2020. године, ставом првим изреке, жалба тужене је делимично усвојена, делимично одбијена, а првостепена пресуда преиначена у делу одлуке о трошковима парничног поступка тако што је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 152.300,00 динара, док је првостепена пресуда потврђена у преосталом побијаном усвајајућем делу. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се, применом члана 407. став 1. ЗПП, ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, брачна заједница парничних странака је трајала од јуна 2005. године до ...2014. године када је, на основу споразума, разведен брак пресудом Основног суда у Новом Саду П2 2891/2013. Током трајања брака рођен је мал. ВВ ... године, а тужилац је напустио заједницу живота када је имао 3 године. На основу споразума родитеља дете је поверено мајци на самостално вршење родитељског права. Из садржине налаза и мишљења Центра за социјални рад Града Новог Сада (ближе наведене у нижестепеним одлукама), а који Центар је током поступка обавио више разговора са парничним странкама и дететом и прибавио писмени извештај Центра за социјални рад Обреновац, утврђено је да је у најбољем интересу мал. ВВ да се повери оцу на даљу бригу, а да дете контакте са мајком одржава сваке недеље (дан недеља) у трајању од два сата, на тај начин што ће мајка долазити у место боравка детета и проводити време са њим, у присуству оца, при чему је стручни тим Центра истакао и да се код евентуалног проширења контакта треба руководити искључиво према потребама и жељама детета, с обзиром да дете одбија виђање са мајком, и обраћајући пажњу на видљиве негативне измене у понашању детета након контакта и телефонских разговора са мајком, а који нису у његовом најбољем интересу.

Тужилац је рођен ... године у ..., завршио је средњу ... школу, запослен је и остварује месечно зараду од 66.652,58 динара. Са дететом сада живи у ..., закуп не плаћа, али сноси трошкове режија око 5.000,00 динара месечно. За своју исхрану, гардеробу и хигијену месечно издваја око 37.000,00 динара. Тужилац је здрав и радно способан. Нема непокретну имовину на свом имену. Мал. ВВ, рођен ... године, има ... година и похађа ... разред основне школе. Његове укупне месечне потребе задовољавају се износом од око 20.000,00 динара. Мајка сноси трошкове мобилног телефона детета. Тужена је рођена ... године, завршила је средњу ... школу, запослена је

у ... и остварује месечно зараду од око 39.000,00 динара. У издржавању јој помажу родитељи. Живи као подстанар у ..., за закуп издваја месечно 150 евра, за режијске трошкове на месечном нивоу око 11.500,00 динара, а за храну, гардеробу и хигијену месечно издваја око 20.000,00 динара, односно њени укупни месечни расходи су око 49.000,00 динара. Тужена је имала операцију на срцу пре неколико година.

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су изменили одлуку о вршењу родитељског права тако, што је мал. ВВ поверен тужиоцу на самостално вршење родитељског права, одређен је начин одржавања личних односа детета са туженом, мајком и одређен њен допринос издржавању, позивом на одредбе чланова 6. став 1, 61. став 1, 62. став 1, 77, 154. став 1, 160, 266. став 1. и 270. Породичног закона и одредбе члана 3. став 1. и 2. и члана 9. став 3. Конвенције о правима детета.

По оцени Врховног касационог суда одлуке нижестепених судова засноване су на правилној примени материјалног права.

Наиме, родитељско право је лично право родитеља и врши се искључиво у најбољем интересу детета. Садржину родитељског права обухвата старање о детету, чување и подизање, васпитање и образовање, његово заступање и издржавање, као и управљање располагања имовином детета. Дакле, сва ова права и дужности има родитељ коме је дете поверено, чиме се други родитељ који не живи са дететом не лишава родитељског права.

Чланом 3. став 2. Конвенције о правима детета („Службени лист СРЈ“ број 15/90), прописано је да ће се детету обезбедити таква заштита и брига која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља и других лица која су за дете одговорна. Ова обавеза преузета је чланом 6. Породичног закона, којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета, а чланом 266. истог Закона, је прописано да је суд увек дужан да се у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права, руководи његовим најбољим интересом.

Имајући у виду наведено, у конкретном случају из чињеничног стања произилази да је током поступка прибављено мишљење надлежног центра за социјални рад, те је адекватном оценом мишљења надлежног Центра за социјални рад Нови Сад, који је употпунио своје налазе дописом Центра за социјални рад Обреновац (будући да су се тужилац и мал. ВВ преселили у ... која потпада под његову надлежност) и утврђено да је на понашање мал. детета, те ментално здравље и стабилност утицао васпитни стил мајке који је подразумевао физичку силу, етикетирање, увреде и викање што се негативно рефлектовало на развој и понашање, те упркос чињеници да је туженој од стране органа старатељства указано на пропусте оваквог стила васпитања, она га није изменила будући да и даље нема увид у дететове развојне и базичне потребе, игнорише његове жеље и у потпуности занемарује његову вољу. Код утврђене чињенице да је након доношења решења од 14.01.2019. године (којим је одређена привремена мера и мал. дете поверено оцу на самостално вршење родитељског права), те да је тужилац од момента када је дете прешло код њега да живи показао ангажовање, стабилан и доследан начин бриге о мал. сину што је позитивно утицало на понашање мал. детета, које је постало стабилније, опуштеније и спонтаније, по оцени Врховног касационог суда правилан је закључак нижестепених судова да је у најбољем

интересу малолетног детета да се повери на самостално вршење родитељског права оцу.

Неосновано се ревизијом оспорава одлука о моделу уређења личних односа мајке и детета. Наиме, правилно су нижестепени судови утврдили да је модел виђања у најбољем интересу детета јер одговара тренутним приликама на страни учесника у овом породичном односу. Наиме, како из утврђеног чињеничног стања следи да је као последица нормализације акта насиља које је мајка, тужена вршила током година и њеног неадекватног васпитног стила, вређања и озбиљних претњи упућених мал. ВВ, дошло до изостанка жеље код детета да мајку уопште виђа и да не жели да одржава личне контакте са њом (што потврђује и садржина мишљења органа старатељства), то је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак нижестепених судова да је у најбољем интересу детета да остварује личне контакте са мајком али у присуству оца, као лица од кога добија подршку и љубав. На овај начин може доћи до успостављања односа сина и мајке, те евентуално касније стварање могућности за регулисање личних контаката на другачији начин.

Правилно су нижестепени судови, у смислу одредби члана 160, 161. и 162. Породичног закона утврдили обавезу тужене да доприноси издржавању мал. детета месечним износом од 12.000,00 динара (што чини 30% њене зараде). Наиме, малолетни тужилац је дете школског узраста и у моменту пресуђења похађа пети разред основне школе, па је побијаном одлуком правилно примењено материјално право, прописано одредбом чланом 160. став 1. и 2. Породичног закона приликом утврђивања његових потреба, од чега зависи и одлука о висини доприноса његовом издржавању, од стране мајке, као родитеља са којим не живи. Правилан и потпун развој детета подразумева право на обезбеђење најбољих животних и здравствених услова (члан 62. став 1. Закона), као и право на образовање у складу са способностима, жељама и склоностима детета (члан 63. став 1. Закона). Дете има право на издржавање од оба родитеља, док се висина издржавања одређује према потребама, као повериоца издржавања и могућности дужника издржавања (члан 154. став 1. и 160. став 1. Породичног закона). Могућности родитеља, као дужника издржавања, зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његових личних потреба, обавезе издржавања других лица и других околности од значаја за издржавање (члан 160. став 3. Закона). Међутим, приликом одлучивања о висини издржавања, мора се водити рачуна и о минималној суми издржавања, која се одређује у висини накнаде за лица на породичном смештају, коју утврђује надлежно министарство.

Правилна примена наведених одредаба Породичног закона, обавезује суд да приликом доношења одлуке о издржавању деце води рачуна о њиховим најбољим интересима, док се обавеза родитеља као дужника издржавања заснива на критеријуму одговорног родитељства. То значи да је родитељ који не живи са малолетним дететом увек у обавези да доприноси његовом издржавању и то бар у висини минималне суме предвиђене чланом 160. став 4. Породичног закона. Једино на овај начин малолетној деци се може обезбедити сума неопходна за задовољење њихових потреба и то егзистенцијалних, здравствених, образовних и социјалних. Супротно наводима ревизије, побијаном одлуком исправно су оцењене све наведене – релевантне околности и то најпре потребе малолетног ВВ према његовом узрасту, усаглашене захтевима и условима средине у којој живи у време доношења нижестепене одлуке. Приликом одлучивања о висини издржавања, цењене су и могућности тужене, утврђене у складу са чланом 160. став 3. истог закона, уз правилан закључак

другостепеног суда да је мајка млада, здрава и радно способна и да њена месечна зарада износи око 39.000,00 динара, те да плаћањем износа од 12.000,00 динара неће бити угрожена егзистенција тужене као дужника издржавања. Преко висине доприноса од 12.000,00 динара, за који је тужена обавезана да учествује у издржавању малолетног детета, а до висине укупно утврђених потреба, учествоваће отац мал. ВВ и то како у материјалним средствима, тако и радом са дететом који се огледа у чувању, подизању, васпитавању, образовању и заступању његовим других интереса, у обиму који је довољан за задовољење животних потреба дечака узраста 12 година.

Правилна је и одлука о трошковима поступка донета на основу члана 153. и 154. Закона о парничном поступку.

Имајући ово у виду, Врховни касациони суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић